● PAPIRNICA VEVČE — EDEN NAJVEČJIH IZVOZNIKOV V NAŠI OBČINI — V PRIZADEVANJIH

Za oskrbo z domačimi surovinami

Papirnica Vevče, v kateri je zaposlenih okoli 1300 delavcev, sodi med največje izvoznike v naši občini, saj pokriva kar tretjino občinskega izvoza. Vevški papirničarji izvažajo svoje izdelke v prek 40 držav, na tuji trg pa prodajo kar 42 odstotkov svoje proizvodnje. Za letos načrtujejo, da bodo izvozili 28.000 ton raznih vrst papirja in za to dobili nekaj več kot 29 milijonov dolarjev. Vendar devizne pravice, ki si jih bodo s tem ustvarili, ne bodo zadostovale za normalno oskrbo z reprodukcijskim materialom, kupljenim v tujini. Zato bodo poskušali izvažati tudi skupaj z drugimi našimi papirničarji, devizna sredstva pa bodo združevali še s svojimi odjemalci. Menijo, da si bodo na ta način zagotovili za okoli 22 milijonov dolarjev deviznih pravic, tako da zaradi pomanjkanja surovin ne bo prišlo do zastojev v proizvodnji.

»V stabilizacijska prizadevanja našega gospodarstva se je vključila tudi Papirnica Vevče z izvozom raznih vrst papirja, pa tudi tapet, predvsem na konvertibilno področje,« je povedal direktor te delovne organizacije magister **Stane Ermenc.** »Zmanjšali smo stroške, kolikor se je dalo, in tako prebrodili težave glede prodajnih cen, zaradi neredne preskrbe s surovinami pa smo morali nekajkrat ustaviti proizvodnjo.«

Papirnica Vevče je namreč tudi precejšen uvoznik surovin, to je celuloze, drugih reprodukcijskih materialov in rezervnih delov. Da bi se rešili te odvisnosti, nameravajo v prihodnjem srednjeročnem obdobju, morda pa že ob koncu sedanjega, povečati pridelavo lesovine od zdajšnjih 4000 ton na leto na 40.000 ton. Vendar pa se pri tem pojavlja vprašanje, kako za tako povečano proizvodnjo zagotoviti dovolj lesa. Zato so zaprosili za sodelovanje Splošno združenje celulozne, papirne in papirno-predelovalne industrije Slovenije, tako da bi skupaj preučili, kakšne so možnosti za oskrbo z lesom. Hkrati pa so vevški papirničarji pripravljeni prispevati denar k vsem projektom, ki bi pomenili boljše izkoriščanje že obstoječih virov za pridobivanje lesa in sovlagati v nove nasade dreves. Poskušajo pa pridobivati celulozo tudi iz drugih vrst, kot na primer bora, jelše in vrbe, ne le iz smreke in jelke.

V tem srednjeročnem obdobju nameravajo v Papirnici Vevče pripraviti vse potrebno za gradnjo še enega papirnega stroja, saj ob tolikšnem izvozu ne morejo zadovoljiti povpraševanja po papirju na domačem trgu. Bolje bodo tudi poskušali izkoristiti vodne vire v hidroelektrarnah Fužine in Vevče, zgradili pa bodo tudi obrat za pridobivanje kalcijevega karbonata, ki se uporablja kot dodatek pri izdelavi papirja.

Letos bodo delavci Papirnice Vevče praznovali pomemben jubilej. Mineva namreč 140 let, odkar se je podjetje za ročno izdelavo papirja preimenovalo v Papirnico Vevče. Leto dni kasneje, 24. junija 1843, pa so v prostorih tovarne pognali prvi papirni stroj. V spomin na ta pomemben dogodek praznujejo prebivalci KS Vevče — Zgornji Kašelj na ta dan svoj krajevni praznik. Letos bodo skupaj z vevškimi papirničarji obenem proslavili tudi ta jubilej. Ob tej priložnosti si bodo občani lahko ogledali tudi tovarno.

Že vrsto let delavci Papirnice Vevče ter krajani Vevč in Zgornjega Kašlja uspešno sodelujejo med seboj tako na športnem kot na kulturnem področju, pa tudi pri organiziranju raznih prireditev. Papirničarji tvorijo jedro pihalnega orkestra, dramatske sekcije, mešanega pevskega zbora; ni je zadeve v KS Vevče — Zgornji Kašelj, pri kateri ne bi pomagala, če je potrebno, Papirnica Vevče. Spomnimo se le dveh primerov iz lanskega leta, to je asfaltiranja cest v tej krajevni skupnosti in napeljave telefonskega omrežja. Podobnih primerov pa bi lahko našteli še več.

DARJA JUVAN

● RAZVOJ NERAZVITIH PODROČIJ IN

Prispevek Velane

Velana, ki je ena največjih jugoslovanskih proizvajalk zaves, je del sredstev, ki jih je prejšnja leta morala odvajati v sklad za nerazvita področja, tokrat vložila v gradnjo novih vezilnih zmogljivosti v Zvorniku v SR BiH. Z Vezionico Zvornik jo veže že nekajletno poslovno-tehnično sodelovanje, ki pa je do zdaj temeljilo na dobrem prijateljstvu in na pogodbenih odnosih.

S podpisanim samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev bo Velana vložila 5 milijonov dinarjev za dobo 15 let. Vezionica Zvornik bo tako znatno povečala svoje zmogljivosti, v Velani pa bodo po letu 1984 navezli letno namesto sedanjih 40 kar 120 tisoč metrov zaves. Celotna invensticija Vezionice Zvornik znaša okoli 25 milijonov din, sopodpisnikov pa je 14 delovnih organizacij iz vse države.

V dobrih desetih letih, odkar se je Velana iz stare Cukrarne preselila v našo občino, so delavci svojo tovarno opremili do take mere, da v njej izdelujemo prav vse vrste zaves, za vsak prostor in za vsak namen. V Velaninem širokem programu lahko kupec najde prozorne, zračne zavese, ki propuščajo mnogo svetlobe, pa tudi stranske, težke zatemnitvene, kuhinjske, kopalniške, varne pred ognjem, barvane in tiskane zavese. Z vlaganjem sredstev v Vezionico Zvornik pa bodo razširili tudi program vezenih zaves. Sedanji strojni park Vezionice namreč omogoča le vezenje šantung zaves, po letu 1984 pa bodo tam vzeli tudi zaveso voile, ki je že zdaj cenjena in iskana.

Prejšnja leta so je Velana prav zaradi te raznovrstnosti posluževala usložnostnega vezenja v Grčiji, Italiji in v Švici, kar pa danes domala ne pride več v poštev.

V svoji srednjeročni usmerjenosti Velana še naprej ostaja specializirana tovarna zaves. Mnogo pomembnejša kot raznovrstnost izdelkov, kamor sodi tudi predstavljena vezena zavesa, pa je pravočasna založenost z vsemi potrebnimi reprodukcijskimi materiali. Ta pa je v zadnjem času zelo slaba in povzroča Velani ne le težave, temveč tudi pogoste zastoje v proizvodnji. Tudi z jugoslovanskimi proizvajalci surovin — najpomembnejši so: Incel iz Banjaluke, Pazinka Pazin, Progres Prizren, Hemtex Skopje in Predilnica Litija — bodo sprejemali enake sporazume, brž ko bodo imeli pripravljene programe za povečanje proizvodnih zmogljivosti, s čimer bodo le-ti Velani lahko zagotavljali surovine za nemoteno proizvodnjo.

Danes se že vsi zavedamo, kakšen naj bi bil izhod iz sedanjih težav, pravih in zanesljivih programov pa je še vedno premalo. A že ta skupni program z Vezionico Zvornik je dobro obetajoč in — kar je še najpomembnejše — do začetka gradnje ni več daleč.

JOŽE PRAPROTNIK

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

Delavci Iskrine delovne organizacije Avtomatika v Bolgariji postavljajo teleinformacijski sistem. Z njim bodo v celoti avtomatizirali 150 kilometrov bolgarskih prog, ki povezujejo jugoslovansko in turško mejo. Vrednost del in opreme, ki jo bo Iskra prodala v Bolgarijo, znaša 24 milijonov dolarjev. Ta izvoz je pomemben dosežek ne samo za delavce Iskre, ampak za vse slovensko gospodarstvo. V Iskri sedaj pričakujejo, da bodo elektronske naprave za avtomatizacijo industrijskih procesov lahko začeli že letos izvažati tudi na zahodnoevropsko tržišče, natančneje v Italijo in ZR Nemčijo. S tem bi dosegli pomemben premik v strukturi izvoza tovrstnih izdelkov.

Za letos je Komunalno podjetje tozd Javna razsvetljava pripravilo obširen in temeljit program za nove označbe v Ljubljani in za vzdrževanje starih. Predvidevajo, da bodo obeležili 58.000 kv. m talnih označb, od tega pred šolami in vrtci 7.350, na mestnih vpadnicah 15.000 in na manj obremenjenih območjih 27.000 kv. m. Za to bodo delavci Javne razsvetljave potrebovali okrog sedem mesecev trdega dela. Letos bodo ceste označene z barvami domžalskega Heliosa in upajmo, da bodo bolj obstojne, kot so bile barve vsa leta nazaj.

Integralov tozd Taxi že dlje časa posluje z izgubo. Da je položaj še težji, jim po predvidevanjih grozi izguba tudi letos. Kako bodo rešili ta položaj, še ni znano. Nizki osebni dohodki — v povprečju 8.200 dinarjev — precejšnja fluktuacija, neprimerna struktura zaposlenih, predvsem voznikov, nedisciplina med ljudmi in slaba organizacija dela, ki se kaže v razmerju tako imenovanih »polnih« in »praznih« kilometrov — 43 % polnih in 57 % praznih kilometrov — vse to ne daje veliko upanja za njihovo uspešno poslovanje. C. P.

Iz Dela povzemamo, da sta od štirih jugoslovanskih podjetij živilske stroke kar dva iz naše občine — tozd Emona in DO Žito — prejeli v Barcelobi mednarodno zlato priznanje Food Europa. To mednarodno priznanje dobijo podjetja za visoko kakovost svojih živilskih izdelkov in uspešno poslovno politiko v stroki. Čestitamo.

● SINDIKATI V AKCIJI ● SINDIKATI V AKCIJI ● SINDIKATI

● SINDIKATI IN HUMANIZACIJA DELA Z VIDIKA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA, VARSTVA PRI DELU IN VARSTVA INVALIDOV

ZA CELOTNO VARSTVO DELOVNEGA ČLOVEKA

Občinski svet ZS je v okviru priprav na 3. konferenco ZSS temeljito obravnaval predložena stališča in usmeritve. Ne glede na to, da so bili dokumenti dobra osnova za nadaljnjo krepitev sindikata pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike, pa je občinski svet opozoril na nekatere dileme, za katere je sodil, da so bistvenega pomena za nadaljnje uveljavljanje socialne potitike. Občinski svet ZS je usmeril svojo aktivnost v izobraževanje varstva pri delu in varstva invalidov.

Na osnovi ugotovitev, da so osnovni vzroki za nastanek nesreč pri delu oziroma invalidnost v slabih delovnih razmerjih, zastareli tehnologiji, visokih normah, prisiljeni drži telesa in stalno ponavljajočih se gibih, ki obremenjujejo le del telesa, je pri težnjah za preprečevanje invalidnosti potrebna nenehna preventivna zdravstvena in socialna skrb za telesno, duševno, socialno in poklicno zdravje. Zato je potrebno na prvo mesto postaviti zahtevo, da se čimprej lotimo ekonomskega preprečevanja nesreč, upoštevajoč vse dejavnike, ki vplivajo na nastanek nesreč pri delu. Ker se invalidnost bolj pojavlja v gradbenih organizacijah, kjer so delavci bolj ali manj izpostavljeni različnim vremenskim razmeram, dalje v organizacijah, kjer so uvedeni tekoči trakovi, ki ne vplivajo samo na poslabšanje fizične sposobnosti delavca, ampak jih delo tudi psihično obremenjuje v taki meri, da se pri njih pojavljajo psihične motnje, je še toliko bolj pomembna zahteva, da delovne organizacije z vidika humanizacije dela tehnološke postopke prilagodijo človekovim opravilom in ne obratno.

Isto velja za dela s povečanim hrupom, večjo stopnjo prahu in vlage v zraku, kar vodi v hudo alergijo. Zato je edini izhod v doslednjem izpolnjevanju normatitov ekologije dela in v izboljšanju delovnih razmer, kar pa lahko dosežemo tudi s krepitvijo take inovacijske dejavnosti, ki ne bo usmerjena le v večje pridobivanje dohodka, ampak tudi v zagotovljanje varnega dela. Kjer to ni mogoče, pa naj bi se lotili sanacije delovnih mest.

Čeprav ozdi že izmenjavajo delavce pri tistih delih in nalogah, kjer je povečana nevarnost za nastanek invalidnosti, pa je potrebno tudi v samoupravnih aktih opredeliti možnost menjavanja delavcev pri posameznih težkih opravilih ne le v tozdu, temveč tudi na ravni delovne organizacije ali širše ter hkrati opredeliti tudi dela in naloge, ki jih lahko opravljajo invalidne osebe. Pri pogoj za tak način reševanja nedvomno zahteva obveznost delovnih organizacij, da registrirajo opravila za invalide II. in III. kategorije, istočasno pa podpišejo dogovor o medsebojni pomoči pri zaposlovanju invalidov. Prav bi bilo, da bi vsaj v okviru občine uvedli statistiko invalidov za posamezne kategorije.

Ker je nastanek invalidnosti dostikrat pogojen z neupoštevanjem predpisov za varno delo, za neusposobljenostjo za delo pa tudi s slabo disciplino, je potrebno zaostriti odgovornost vseh delavcev, ob tem pa uvesti vse oblike izobraževanja in usposabljanja delavcev ne le pred nastopom dela, temveč redno spremljati njihovo usposobljenost s preizkusi znanja.

Tudi redni periodični pregledi so element za preprečevanje invalidnosti ali poklicnih bolezni. Čeprav zakon o varstvu pri delu to obveznost nalaga, so številni primeri, ko jih ozdi ne izvajajo, pa tudi delavci sami jih ne jemljejo dovolj resno. Na neizvajanje vpliva tudi ugotovitev, da primanjkuje specialistov medicine dela.

Eden od ukrepov za zmanjšanje invalidnosti je tudi preventivno letovanje tistih delavcev, ki delajo težja in zdravju škodljiva dela, pa tudi delavcev z daljšo delovno dobo. Ozdi bi morali na osnovi predhodnega dogovora s sindikatom zdravstveno in socialno službo planirati preventivno letovanje teh delavcev, opredeliti pa bi bilo potrebno tudi pogoje in način letovanja.

Enako velja postopati tudi pri organizaciji letovanja invalidov. Delovne organizacije so tako letovanje dolžne organizirati v skladu z medicinskimi indikacijami ob predhodnem dogovoru s sindikatom in socialno-zdravstveno službo.

Nenazadnje pa velja kot enega od vzrokov za nastanek invalidnosti izpostaviti tudi alkoholizem. Angažirano preventivno delovanje sindikata, prepoved točenja alkoholnih pijač v ozdih, odložitev točenja v bifejih na poznejši čas in možnost ozdov za uvedbo obveznega zdravljenja so ukrepi, ki bi ta pojav lahko bistveno zmanjšali.

V skrbi za invalidne osebe moramo v sindikatu vso aktivnost usmeriti na celotno varstvo delovnega človeka — od varstva pri delu, cestnoprometne in požarne varnosti pa do varstva okolja, kar je le v tako širokem sklopu možno najti rešitve, ki bodo vsem delavcem zagotavljale take možnosti dela in življenja, ki bodo v največji meri preprečevale tako nesreče kot invalidnost.

Delegati 3. konference ZSS
Ljubljana Moste—Polje

● NAŠI DELOVNI LJUDJE IN OBČANI O SEBI IN O SVOJEM DELU

Začetek je bil težak

Pogovor z obrtnico Agato Miholjevič in njenim pomočnikom Antonom Kraljem

Pred desetimi leti je mojster Miholjevič iz Senožeti, zasebni obrtnik, ki se je ukvarjal z izdelovanjem gostinske opreme, prepričal kovinostrugarja Antona Kralja, da se je zaposlil pri njem. Potreboval je namreč nekoga za ključavničarska opravila. »Poklica sem se izučil v Avtoobnovi,« pripoveduje Anton Kralj, doma iz Dolskega, »preden pa sem prišel semkaj, sem delal v dveh družbenih podjetjih. Zadovoljen sem tukaj, ker je delo čisto.«

Pred nekako šestimi leti pa se je mojster Miholjevič smrtno ponesrečil v prometni nesreči. Žena Agata ni mogla prevzeti obrti po možu, saj ni imela za to potrebnega izpita. »Začetek je bil težak,« obuja spomine Agata Miholjevič, »toda delavci in poslovni partnerji, pa tudi na Obrtnem združenju v Mostah, so mi pomagali z nasveti.« V največjo pomoč pa ji je bil seveda pomočnik Anton Kralj, saj je bil takrat pravzaprav edini, ki je poznal delo v celoti, tako da je lahko za dve leti, dokler Agata Miholjevič ni opravila izpita, vodil obrtno delavnico.

»Vseskozi je priden delavec,« opisuje Agata Miholjevič svojega pomočnika. »Z dušo in srcem je pri delu; zanesljiv je, vesten, sposoben, pošten, skrben. Dobro se ujemava pri delu. Zato smo deset let njegovega dela v naši delavnici skupaj praznovali.«. Ob tej priliki mu je tudi Agata Miholjevič izročila uro in 10.000 dinarjev nagrade, tako kot je to v navadi tudi v družbenih podjetjih.

V veliki, svetli, topli in prijetno urejeni delavnici opravljajo Anton Kralj, Matija Pestotnik, ki je zaposlen tu sedmo leto, Franc Grilj, pri Agati Miholjevič dela drugo leto, in Janko Logar, njen zet, vsak svoje delo. Pločevino, ki jo, če imajo srečo, dobijo že uglajeno, premerijo, razrežejo, krivijo, če je prekratka, jo zvarijo, nato pa jo oblikujejo. Delajo vse, kar sodi h gostinski opremi: točilne pulte, nape, razne omare, regale, pomivalna korita. Pred časom so izdelovali tudi kirurška korita za Onkološki inštitut. Sem pa tja naredijo kakšno stvar tudi zaradi veselja. Kovinski metulj, ki lepša vhod v lokal Metuljček v Domžalah, je njihovo delo.

Medtem ko fantje hitijo v delavnici, da bi postorili kar največ, ima Agata Miholjevič druge opravke. Njen delavnik se začne že zgodaj zjutraj. Pošteno se mora zasukati, da opravi vse, kar je potrebno za nemoten potek dela v delavnici, poleg tega pa jo čakajo tudi gospodinjska opravila. Treba je iskati nova naročila, nabavljati material, pa tudi s plačili ne gre vedno vse gladko.

Pozimi poteka delo v delavnici bolj mirno kot poleti. Spomladi namreč, ko pričnejo gostinci razmišljati o turistični sezoni, začno prihajati naročila. Vsi bi radi imeli zaželjeni predmet narejen čimprej, zato je treba pogostokrat delati tudi več kot osem ur. Delavci in seveda tudi Agata Miholjevič si poleti ne morejo privoščiti več kot 14 dni letnega dopusta. Vsako delo ima pač svoje slabe in dobre strani. Pomembno pa je, da se ljudje razumejo med seboj.

DARJA JUVAN

Anton Kralj, sedi v ospredju, od leve proti desni pa Agata Miholjevič, Janko Logar in Matija Pestotnik (Foto: D. Juvan)